

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ
БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ**

**ҚОРҚЫТ АТА АТЫНДАҒЫ
ҚЫЗЫЛОРДА УНИВЕРСИТЕТІ**

**Тохетова
Лаура
Ануарқызы**

Қызылорда, 2023ж

Оқырманға

«Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті» ғалымдарының библиографиясы» сериясы бойынша оқырманға жол тартқан бұл көрсеткіш ауылшаруашылығы ғылымдарының докторы, профессор Лаура Ануарқызы Тохетоваға арналған.

Библиографияда ғалымның ғылыми және жалпы танымдық еңбектері, өмірі мен қызметін сипаттайтын мәліметтер қамтылған.

Көрсеткіш материалы хронологиялық тәртіппен қазақ және орыс тілдерінде орналасқан.

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ ДОКТОРЫ, ПРОФЕССОР ЛАУРА АНУАРҚЫЗЫ ТОХЕТОВАНЫҢ ӨМІРІ МЕН ҚЫЗМЕТІНІҢ НЕГІЗГІ КЕЗЕҢДЕРІ

Тохетова Лаура Ануарқызы 1974 жылы 7 желтоқсанда Қызылорда қаласында дүниеге келген.

1989 жылы Қызылорда қаласындағы №7 орта мектепті бітірген.

1992 жылы Қызылорда медициналық училищесін үздік бітіріп, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университетіне оқуға түсіп, 1996 жылы жаратылыстану факультетін «Химия және биология» мамандығы бойынша үздік бітірді.

1996-1998 жылдары - Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университеті «Биология және экология» кафедрасының оқытушысы.

1998-2001 жылдары Алматы қаласындағы В.Р.Вильямс атындағы Қазақ егіншілік ҒЗИ күндізгі бөлімінің аспиранты.

2001 жылы В.Р.Вильямс атындағы Қазақ егіншілік ҒЗИ жанындағы ОД 55.05.01 диссертациялық кеңесінде 06.01.05—«Селекция және тұқым шаруашылығы» мамандығы бойынша ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін «Қазақстанның оңтүстік-шығыс жағдайында сириялық және ирандық сортообразцов ячменяның кешенді бағасы» тақырыбында диссертациялық жұмысын қорғады.

2001 жылы В.Р.Вильямс атындағы Қазақ егіншілік ғылыми-зерттеу институтының дәнді-жемдік дақылдар селекциясы бөлімінің ғылыми қызметкері.

2001-2010 жылдары Ы.Жақаев атындағы Қазақ күріш шаруашылығы ғылыми-зерттеу институтының кіші, аға, жетекші, бас қызметкері.

ҚР және БҒМ Білім ғылым саласындағы бақылау комитетінің 2007 жылғы 29 қаңтардағы шешімімен (№01 бұйрық) Агрономия мамандығы бойынша доцент ғылыми атағы берілді, 2022 жылдың 18 мамырдағы шешімімен профессор атағы берілді.

2009 жылы «Қазақ егіншілік және өсімдік шаруашылығы ҒЗИ» ЖШС жанындағы ОД 55.05.01 диссертациялық кеңесінде 06.01.05—«Селекция және тұқым шаруашылығы» мамандығы бойынша «Арал өңірінің тұздалған топырақтарындағы арпа селекциясы» тақырыбында ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесін алу үшін диссертациялық жұмысын қорғады.

2010-2014 жылдары Агротехнология бөлімінің меңгерушісі, 2014-2015 жылдары директордың ғылыми жұмыс жөніндегі орынбасары, 2015-2019 жылдары мал азығы дақылдарының селекциясы және тұқым шаруашылығы бөлімінің меңгерушісі.

2015 жылдың 11 шілдесінде Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы Ғылым Академиясы мүшелерінің жалпы жиналысында Академияның корреспондент-мүшесі болып сайланды.

2013-2016 жылдары - «АӨК және табиғатты пайдалану саласындағы ғылыми зерттеулер мен іс-шаралар» 212 бюджеттік бағдарламасы

шеңберінде Қазақстан Республикасының дәнді-жем дақылдарын селекциялау жөніндегі жобаның үйлестірушісі.

Қазақстан Республикасы, алыс және жақын шетелдердің жетекші ғылыми мекемелерінде біліктілікті арттыру курстарынан өтті.

Жоғары импакт-факторлы шетелдік басылымдарда және Қазақстанның ғылыми басылымдарында 180-нен астам мақалалардың авторы, оның ішінде халықаралық және республикалық конференцияларда 95 материал мен баяндамалар тезистері, арпа мен бидайдың 18 сортының, селекциялық жетістіктерге 9 патенттің, өнертабысқа 2 патенттің, 1 монографияның, Қазақстанның генетикалық ресурстарының 3 каталогының, ауыл шаруашылығы өндірісіне 20 ұсынымның авторы.

«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы - 2022» республикалық байқауының жеңімпазы.

Қазіргі уақытта Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университетінің «Аграрлық технологиялар» кафедрасының профессоры.

МАРАПАТТАРЫ

- Қызылорда облысы әкімінің стипендиясының иегері, 2010 ж.;
- Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің «Құрмет» грамотасы (2015 г.);
- «Қазақ егіншілік және өсімдік шаруашылығы» ғылыми-зерттеу институтының 80 жылдығы медалі (2014 ж.);
- Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің «Ауыл шаруашылығы саласының үздігі» төс белгісі (2016 ж.).
- «Ерен еңбегі үшін» медалі — Қазақстан Республикасының наградасы, (2020 ж.)
- Медаль «Елеулі еңбегі үшін» ОО «Отраслевой профессиональный союз работников сельского хозяйства» (2021 г.)

ҒЫЛЫМИ ЖОБАЛАРДЫ ОРЫНДАУҒА ҚАТЫСУЫ

Бағдарлама:	1999-2001 жылдарға арналған ғылыми зерттеулерді бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру
Тапсырыс беруші:	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі
Тақырып:	Разработать теоретические основы и методы селекции ячменя и овса с использованием достижений генетики, биотехнологии, физиологии, обеспечивающие повышение продуктивности, устойчивости к болезням, вредителям и к неблагоприятным условиям
Позиция:	Жауапты орындаушы

Бағдарлама:	2001-2005 жылдарға арналған ғылыми зерттеулерді бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру
Тапсырыс беруші:	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі
Тақырып:	Разработать основные вопросы технологии возделывания сахарной свеклы и провести экологическое сортоиспытание отечественных сортообразцов сафлора в рисовом севообороте Приаралья
Позиция:	Ғылыми жетекші

Бағдарлама:	2001-2005 жылдарға арналған ғылыми зерттеулерді бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру
Тапсырыс беруші:	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі
Тақырып:	Разработать ресурсосберегающие экологически безопасные и экономически целесообразные технологии возделывания сельскохозяйственных культур в условиях диверсификации растениеводства Казахстанского Приаралья
Позиция:	Ғылыми жетекші

Бағдарлама:	2001-2005 жылдарға арналған ғылыми зерттеулерді бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру
Тапсырыс беруші:	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі
Тақырып:	Разработать и внедрить меры борьбы с вредителями, болезнями и специфическими сорняками культур, вводимых в рисовые севообороты в процессе диверсификации растениеводства Казахстанского Приаралья
Позиция:	Жауапты орындаушы

Бағдарлама:	2006-2008 жылдарға арналған ғылыми зерттеулерді бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру
Тапсырыс беруші:	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі
Тақырып:	Разработать и внедрить новые более гибкие экологически чистые схемы короткоротационных севооборотов для производства продуктов здорового питания населения экологически бедствующего региона Казахстана
Позиция:	Жауапты орындаушы

Бағдарлама:	2009-2011 жылдарға арналған ғылыми зерттеулерді бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру
--------------------	---

Тапсырыс беруші:	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі
Тақырып:	Разработка ресурсосберегающих, в том числе без сбросовой технологии, возделывания риса и культур рисового севооборота
Позиция:	Жауапты орындаушы

Бағдарлама:	2012-2014 жылдарға арналған ғылыми зерттеулерді бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру
Тапсырыс беруші:	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі
Тақырып:	Создать новые соле-, засухоустойчивые сорта ячменя на основе селекционно-генетического изучения в условиях Казахстанского Приаралья
Позиция:	Ғылыми жетекші

Бағдарлама:	2012-2014 жылдарға арналған ғылыми зерттеулерді бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру
Тапсырыс беруші:	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі
Тақырып:	Экологическое испытание перспективных номеров ячменя и овса отечественной и зарубежной селекции в Казахском Приаралье
Позиция:	Ғылыми жетекші

Бағдарлама:	Азық-түлік қауіпсіздігі бағдарламасы 2012-2015 бидайдың генетикасы мен физиологиясын зерттеу бойынша еуропалық 7 бағдарламасының гранты
Тапсырыс беруші:	ҚР Білім және ғылым министрлігінің Ғылым комитеті
Тақырып:	Генотипирование коммерческих сортов пшеницы и ячменя с использованием ДНК-маркеров
Позиция:	Жауапты орындаушы

Бағдарлама:	2012-2014 жылдарға арналған ғылыми зерттеулерді гранттық қаржыландыру
Тапсырыс беруші:	ҚР Білім және ғылым министрлігінің Ғылым комитеті
Тақырып:	Ускоренное создание солеустойчивых дигиплоидных форм ячменя с помощью биотехнологических методов
Позиция:	Жауапты орындаушы

Бағдарлама:	2015-2017 жылдарға арналған ғылыми зерттеулерді бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру
Тапсырыс беруші:	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі
Тақырып:	Создание сортов ячменя кормового направления, конкурентоспособных по продуктивности, качеству зерна, адаптивности к стрессовым факторам среды для возделывания в экологически неблагоприятных условиях Казахстана
Позиция:	Ғылыми жетекші

Бағдарлама:	2018-2020 жылдарға арналған ғылыми зерттеулерді бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру
Тапсырыс беруші:	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі

Тақырып:	Создание нового солеустойчивого сорта ячменя конкурентоспособного по продуктивности, качеству зерна, адаптивности к стрессовым факторам среды при возделывании в экологически неблагоприятных условиях Казахстана
Позиция:	Ғылыми жетекші

Бағдарлама:	2019-2020 жылдарға арналған ғылыми зерттеулерді бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру
Тапсырыс беруші:	Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі
Тақырып:	Создание нового солеустойчивого сорта ячменя конкурентоспособного по продуктивности, качеству зерна, адаптивности к стрессовым факторам среды при возделывании в экологически неблагоприятных условиях Казахстана
Позиция:	Ғылыми жетекші

ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЕҢБЕКТЕР

1. Система сельскохозяйственного производства Кызылординской области / Тохетова Л.А. и другие // Алматы: «Бастау», 2002 г. – С. 300
2. Болезни, вредители, сорные растения ячменя и меры борьбы с ними в условиях засоленных почв рисовых систем Казахстанского Приаралья / Абилдаева Ж.А., Тохетова Л.А. // Рекомендация для специалистов сельского хозяйства, научных работников, преподавателей и студентов, 2007 г. – С.23
3. Каталог коллекции генофонда ячменя (Комплексная характеристика сортообразцов ячменя по биологическим свойствам, хозяйственно-ценным признакам и качеству зерна в условиях Юго-Востока Казахстана) /Тохетова Л.А., Сариев Б.С., Жундибаев К.К. // Алматы, 2008 г.- 40 с.
4. Диверсификационные культуры в условиях рисовых систем Казахстанского Приаралья / Тохетова Л.А. // Монография, Алматы, 2008 г. - 133 с.
5. Сорт ярового ячменя «Сыр-Аруы» / Тохетова Л.А., Б.С. Сариев, К. Шермагамбетов, К.К. Жундибаев // Каталог Научно-технических разработок АО «КазАгроИнновация» «Растениеводство и земледелие». – Астана. – 2011. – Т. 1. – С. 109
6. Рекомендации по диверсификации растениеводства Кызылординской области/ Тохетова Л.А., Шермагамбетов К., Бодык Н., Бекова М.// Издательство «Ақмешіт баспа үйі», г. Кызылорда, 2014 г. – с. 25
7. Күрішті зиянды ағазалардан қорғау туралы ұсынымдар / Тохетова Л.А., Шермагамбетов К., Әбілдаева Ж., Ақылбаев Қ., Бодык Н. - Издательство «Ақмешіт баспа үйі», г. Кызылорда, 2014 г. – с. 15
8. Күріш ауыспалы жүйесінде әртараптандыру дақылдарын ендіру ұсынымдары /Өмірзақов С.Ы., Тохетова Л.А., Шермагамбетов К., Бодык Н., Бекова М., Демесінова А. // Издательство «Ақмешіт баспа үйі», г. Кызылорда, 2016 г. – с.25

СЕЛЕКЦИЯЛЫҚ ЖЕТІСТІКТЕР МЕН ӨНЕРТАБЫСТАРҒА ПАТЕНТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Способ борьбы с сорняками в паровом поле рисового севооборота/ Инновационный патент № 24473, Казахстан, МПК7 A01G 16/00, A01B 49/04. №2010/0918,1; Заявлено 13.07.2010; Оpubл. 15.09.2011, Бюл. № 9 // Промышленная собственность, Официальный бюллетень. – 2011. - № 9. Тохетова Л.А., Тауенов И.А., Шермагамбетов К., Бодык Н.Б.
- 2 Способ возделывания риса с минимальной обработкой почвы / Инновационный патент № 23293, Казахстан, МПК8 A01G 16/00, A01B 49/04. Авторское свидетельство № 66448, Астана (21) 2009/0919.1(22) 16.07.2009 г. Оpubл. 15.12.2010, Бюл. № 12 // Промышленная собственность, Официальный бюллетень. – 2010. – № 12.
- 3 Патент на селекционное достижение № 202, Казахстан, Ячмень яровой «Сыр Аруы»/ Сариев Б.С., Тохетова Л.А., Шермагамбетов К., Жундибаев К.К. –№ 2008/011.4; Заявлено 29.02.2008; Оpubл. 15.12.2012, Бюл. № 12 // Промышленная собственность, Официальный бюллетень. – 2011. - № 12.
- 4 Патент на селекционное достижение № 515, Казахстан, Ячмень яровой «Инкар»/ Сариев Б.С., Тохетова Л.А., Шермагамбетов К., Жундибаев К.К. –№ 2010/039.4; Заявлено 20.12.2010; Оpubл. 24.02.2015, Бюл. № 2 // Промышленная собственность, Официальный бюллетень. – 2015. - № 2.
- 5 Патент на селекционное достижение - ячмень яровой «Шахристан», № 773, Республика Казахстан, № 2014/002.4; Заявлено 03.02.2014; Оpubл. 28.04.2017, Бюл. № 2 // Промышленная собственность, Официальный бюллетень. – 2017. - № 2. Тохетова Л.А., Туруспеков Е.К., Аbugалиева С.И., Аbugалиева А.И., Блейк Т., Шермагамбетов К., Умирзаков С.И., Бодык Н.Б.
- 6 Селекционное достижение – ячмень яровой «Кымбат» / Авторское свидетельство № 1037
- 7 Селекционное достижение – ячмень яровой «Сымбат»/ Авторское свидетельство № 1042
- 8 Селекционное достижение – ячмень яровой «Куралай» / Авторское свидетельство № 1030
- 9 Селекционное достижение – ячмень яровой «Елік» / Авторское свидетельство № 1034
- 10 Экспертное заключение о положительном результате предварительной экспертизы на выдачу патента на новый сорт ячменя Кайсар, № 12-4/704 от 04.09.2015, Тохетова Л.А., Сариев Б.С. и др.
- 11 Экспертное заключение о положительном результате предварительной экспертизы на выдачу патента на новый сорт ячменя Алтын арай, № 2017/001.4 от 03.07.2017 № 851, Тохетова Л.А., и др.
12. Патент на селекционное достижение № 926, Казахстан, Ячмень яровой Алтын арай / Тохетова Л.А., Шермагамбетов К., Умирзаков С.И., Бодык Н., и др –№ 2017/001.4; Заявлено 23.01.2017; Оpubл. 17.07.2020, Бюл. № 7 // Промышленная собственность, Официальный бюллетень. – 2020. - № 7. www.kazpatent.kz
13. Патент на селекционное достижение № 925, Казахстан, Пшеница мягкая яровая Зарина / Тохетова Л.А., Аbugалиева С.И., Туруспеков Е.К., Умирзаков С.И.–№ 2016/046.4; Заявлено 23.12.2016; Оpubл. 17.07.2020, Бюл. № 7 // Промышленная собственность, Официальный бюллетень. – 2020. - № 7. www.kazpatent.kz